

1. ЗВЕДЕНИЙ ІНДЕКС ВИРОБНИЦТВА ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ ЗА ОСНОВНИМИ ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (ЗІВ¹)

ГОЛОВНЕ

Протягом 2022р. економіка України зазнала найбільших за всю історію незалежності втрат, збитків та пошкоджень, які їй завдала рф, масштабувавши 24 лютого свій терор, розпочатий ще у 2014р. Десять місяців війни у 2022р. – це щоденні обстріли з усіх видів озброєння (у т.ч. заборонених в усьому світі), людські втрати, масштабні руйнування інфраструктурних й енергетичних об'єктів, виробничих потужностей та житлових будівель, суттєві екологічні збитки, активні міграційні процеси – і це, на жаль, не повний перелік наслідків війни для економіки України, яких Світ не бачив від закінчення Другої світової війни.

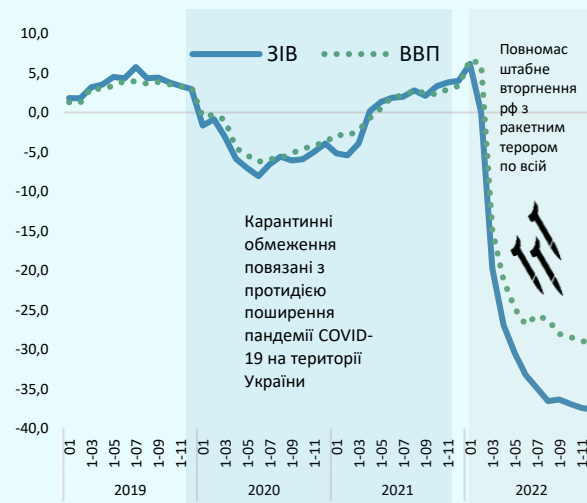
Довідково. За даними KSE загалом загальна сума прямих задокументованих збитків житловій та нежитловій нерухомості, іншій інфраструктурі України станом на лютий 2023р. складає 143,8 млрд. дол. США. <https://bit.ly/3nrw6ZX>.

Не зважаючи на масштаби завданих збитків, економіка України, значна частина якої знаходиться в зоні бойових дій, вистояла та адаптувалася до життя в умовах війни. Адже руйнівний тиск війни постійно компенсувався політикою щодо перенесення тягаря воєнних наслідків з бізнесу та населення на бюджет (різноманітні програми підтримки, нова податкова політика, фіксація курсу гривні, заморожування тарифів для населення та інші), що стало можливим завдяки фінансовій допомозі від міжнародних партнерів, яка у 2022р. становила 32,7 млрд дол. США, з яких гранти – 14,3 млрд дол. США.

Підприємства всіх видів економічної діяльності перебували в складних умовах і змушені були підлаштовуватися під реалії сьогодення в режимі реального часу, втім продовжували працювати. І завдяки їх швидкій адаптації та підтримці з боку держави за підсумком 2022р. вдалося втримати економічний фронт.

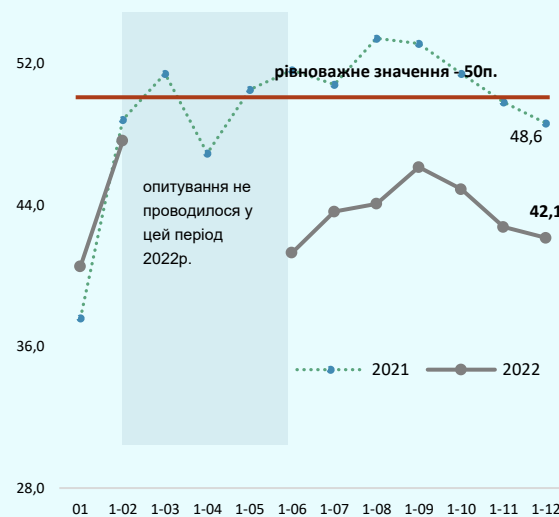
Як наслідок, за оцінками Мінекономіки падіння ЗІВ за підсумком 2022р. оцінено на рівні 37,6% (зростання на 4% у 2021р.), скорочення ВВП оцінено на рівні 29,2%. Це є об'єктивно найгіршим результатом часів незалежності, втім кращим ніж очікували більшість експертів на початку повномасштабного вторгнення, коли оцінки варіювалися в межах 40-50% падіння ВВП і глибше.

Рис.1.1. ЗІВ та ВВП, зміна, % до відповідного періоду попереднього року

Джерело. Дані Держстат, розрахунки Мінекономіки

Рис.1.2. Індекс ділових очікувань у 2020-2021рр., пунктів

Джерело. Національний банк України

¹ Зведений індекс виробництва товарів та послуг за основними видами економічної діяльності (ЗІВ) відображає динаміку діяльності виробничої сфери національної економіки у відповідному періоді. ЗІВ розраховується на базі звітних/оціночних даних по індексах фізичного обсягу виробництва ВЕД "Сільське господарство", ВЕД "Промисловість", ВЕД "Будівництво", ВЕД "Транспорт" та ВЕД "Оптова та роздрібна торгівля". Зважаючи на те, що виробнича сфера в обсязі ВВП займає понад 55%, ЗІВ має тісний кореляційний зв'язок з динамікою ВВП. Оціночний показник ВВП розраховано у 2022р. з використанням методів непрямого розрахунку, інструментів моделювання та попередніх квартальних даних Держстату.

² розрахунок Мінекономіки на базі даних Держстату щодо динаміки обороту роздрібної торгівлі, обсягів пасажиро-вантажобігу, обсягів врожаю з урахуванням поведінкових показників економічних суб'єктів.

Ключові показники	Кумулятивна зміна, %		Внесок, в.п.
	2021	2022	2022
Промисловість	1,9	-36,9	-18,0
Будівництво	6,8	-65,1	-6,1
Сільське господарство	15,4	-28,3 ²	-4,6
Торгівля	-0,1	-30,7 ²	-5,4
Транспорт	1,8	-44,6 ²	-3,5
ЗІВ ¹	4,0	-37,6	X
ВВП	3,4	-29,2 ²	X

Всі ключові ВЕД за підсумком 2022р. сформували негативний внесок у динаміку ЗІВ та ВВП:

промислове виробництво – в тому числі внаслідок системного знищення рф виробничих об'єктів (з жовтня – терор енергетичної сфери), а на тимчасово окупованих територіях або близьких до лінії фронту викрадення обладнання. Розірвані логістичні ланцюжки, блокада морських портів та паливна криза на початку воєнного протистояння спровокували, зокрема, і збільшення собівартості продукції, що чинило суттєвий негативний вплив на промислових виробників;

сільське господарство – більшою мірою внаслідок того, що військові дії та тимчасова окупація територій призвели до виведення з обігу значної частки земель сільськогосподарського призначення, внаслідок чого у **рослинництві** було зібрано менші обсяги врожаю зернових та зернобобових культур, у **тваринництві** падіння пов'язане із суттєвими руйнуваннями ферм та проблемами з енергоживленням наприкінці року, які призвели до переривання виробничих процесів;

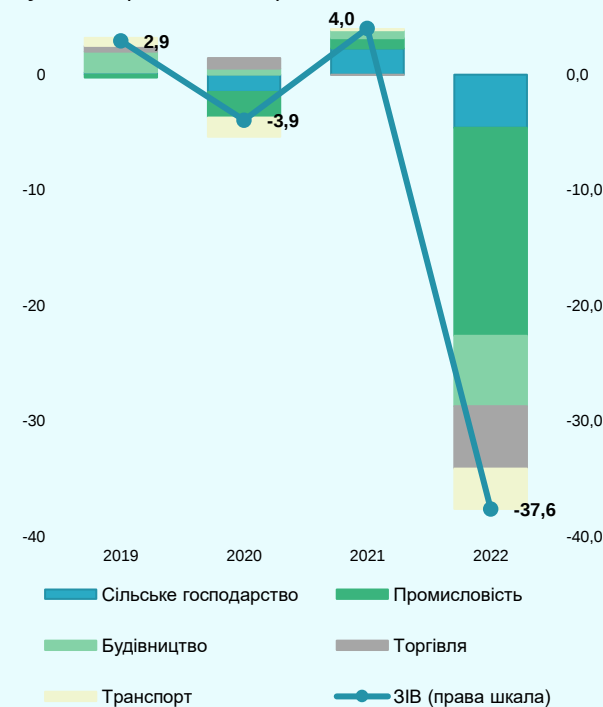
будівельна галузь – на тлі низької економічної активності та високих військових ризиків інвестування;

транспортна сфера – через зруйновані/ пошкоджені логістичні маршрути, їх звуження через блокаду морських портів, викрадення/знищення автопарків на тимчасово захоплених територіях, повне припинення авіаперевезень, проблеми з паливом та електроенергією;

внутрішня торгівля – через ускладнення логістики, руйнування торгових та складських приміщень, низької активності населення на тлі високого рівня міграції, зниження доходів через втрату робочих місць, тощо.

Очікування. Продовження воєнних дій, яке з високою імовірністю може супроводжуватися ракетними обстрілами, навіть за умов підсиленого захисту сучасними системами ППО, все ж може завдавати подальших руйнувань. А збереження невизначеності стосовно тривалості такої ситуації, стримуватиме розвиток та відтерміновуватиме активну відбудову. У свою чергу, системна робота Уряду в тісній співпраці з бізнесом, винахідливість та професіоналізм наших військових та спільне бажання перемоги над ворогом є найбільшим драйвером відродження української економіки в найкоротші терміни.

Рис.1.3 Зміна ЗІВ, % до відповідного періоду попереднього року (права шкала) та внески до нього основних ВЕД, відсоткових пунктів (ліва шкала)

Джерело. Розрахунки Мінекономіки на базі даних Держстату

2. ПРОМИСЛОВІСТЬ

ГОЛОВНЕ

У рік повномасштабного вторгнення рф промислове виробництво зазнало значних втрат як через руйнування внаслідок бойових дій та тимчасову окупацію, дефіцит електроенергії через ракетні обстріли, так і логістичні обмеження через блокаду морських портів, зменшення інвестиційної активності, скорочення споживчого попиту та міграцію робочої сили.

Однак, незважаючи на всі складнощі і виклики, виробникам вдалось адаптуватись і подолати масштабну зупинку виробництва в умовах запровадження Урядом таких заходів як програма релокації підприємств на безпечну територію, нова податкова політика, спрямована на зменшення фіскального навантаження на підприємства, фіскальні стимули для учасників індустріальних парків, кредитна підтримка тощо.

Довідково: За даними KSE станом на лютий 2023р. загальна оцінка втрат активів підприємств промисловості України складає 11,3 млрд. дол. США.

За підсумками 2022р. промислове виробництво скоротилось на 36,9% (зростання на 1,9% у 2021р.).

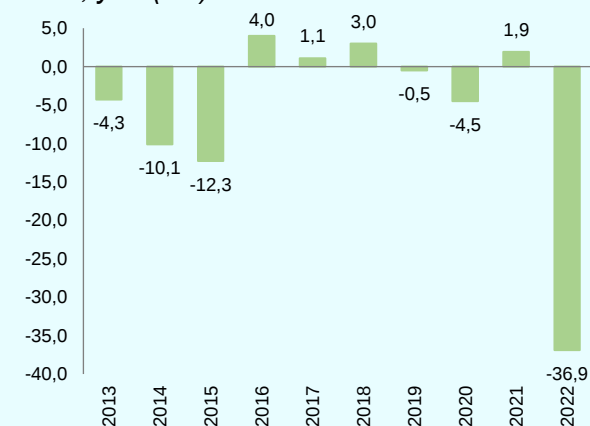
Найбільше скорочення виробництва спостерігалось у переробній промисловості - на 41,2% (зростання на 2,4% у 2021р.). У постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря виробництво зменшилося - на 30,7% (зростання на 0,8% відповідно) та у добувній - на 30,1% (зростання на 1,4% відповідно).

У розрізі основних промислових груп найбільше падіння у виробництві товарів проміжного споживання - на 56,7% (зростання на 6,1% відповідно), інвестиційних товарів - на 45,5% (зростання на 5,6% відповідно) та споживчих товарів тривалого використання на 39% (зростання на 17,0% у 2021р.), споживчі товари короткострокового використання скоротилися на 24,1% («мінус» 4,6% відповідно) та товари групи енергія - на 21,7% (зростання на 0,2% відповідно).

Найбільший негативний внесок у скорочення індексу промислового виробництва сформувала **переробна промисловість** (зокрема, **металургійне виробництво, виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, машинобудування через найбільшу питому вагу цих галузей у переробній промисловості**), а також **добувна промисловість**.

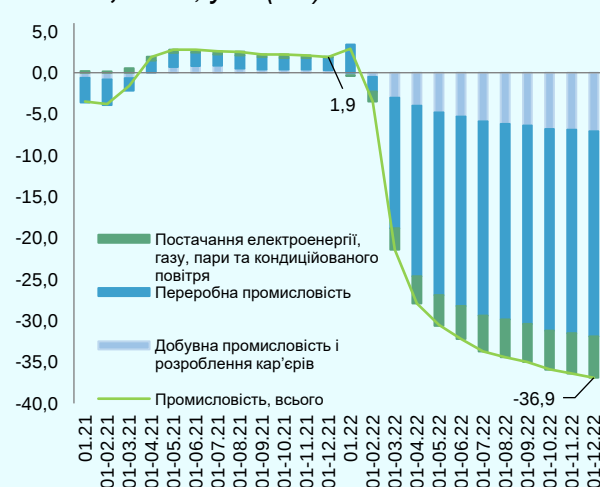
У 2022р. порівняно з 2021р. структура промислового виробництва зазнала значних змін внаслідок війни. Найбільших втрат зазнало металургійне та хімічне виробництво: більшість підприємств призупинили виробництво, переважно це виробництва в зоні активних

Рис.2.1 Індекс промислової продукції, зміна, у % (п/п)

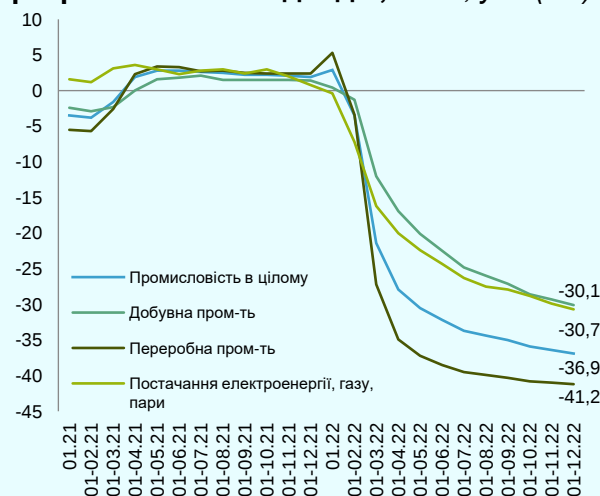
Джерело. Держстат

Рис.2.2 Індекс промислової продукції та внески, зміна, у % (п/п) та в.п.

Джерело. Держстат

Рис.2.3 Індеси промислової продукції у розрізі основних підвидів, зміна, у % (п/п)

Джерело. Держстат

бойових дій та на тимчасово окупованих територіях (частина підприємств була зруйнована). Більш стійкими надалі залишаються сектори, які орієнтуються на внутрішній ринок, та забезпечені замовленнями для ЗСУ частка яких зросла – харчова, текстильне та фармацевтичне виробництво.

Основні види промисловості, % (п/п) та внески

Ключові показники	Річна зміна, %		Внесок в.п.		Частка у пром., в.п.	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Промисловість, в цілому	1,9	-36,9	X	X	100	100
Добувна промисловість	1,4	-30,1	0,31	-7,1	16,1	14,1
Переробна промисловість	2,4	-41,2	1,56	-24,8	61,3	53,6
Постачання електроенергії, газу, пари	0,8	-30,7	0,05	-5	21,5	31,1
Харчова	-5,4	-22,1	-0,96	-4,3	18,9	21,3
Текстильна	2,3	-26,6	0,05	-0,7	0,3	1,1
Деревообробна, целюлозна, поліграфічна	5,6	-35,7	0,19	-1,2	3,3	3,7
Кокс, нафтопереробка	5,4	-66,6	0,10	-1,2	2,9	2
Хімічна	-0,1	-62	0,00	-1	2,9	2,1
Фармацевтика	-2,6	-29,9	-0,04	-0,5	1,4	1,5
Будматеріали	9,8	-56,7	0,36	-2,1	5,7	4,4
Металургія	5,8	-62,5	0,73	-8,2	17,8	8,6
Машинобудування	8,5	-43,1	0,76	-4	5,7	5,4
Меблі, ремонт і монтаж устаткування	9,9	-42	0,37	-1,6	1,9	1,7

Джерело. Держстат, Мінекономіки

Скорочення виробництва спостерігалось в усіх ВЕД:

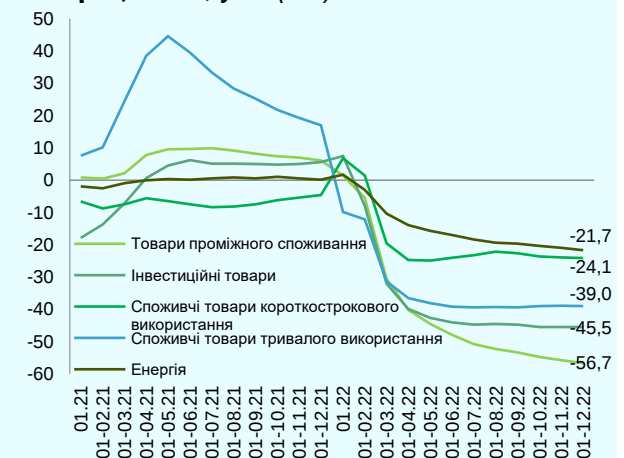
металургія отримала найбільшого негативного впливу - скорочення на 62,5% порівняно з «плюс» 5,8% у 2021р.. Російськими військами зруйновано МК «Азовсталь» та ММК ім. Ілліча (другий та третій за розміром металургійні заводи України). Інші підприємства після майже повної зупинки на початок осені періодично відновлювали виробництво до жовтня місяця, коли внаслідок руйнування енергетичної інфраструктури через ракетні обстріли виник дефіцит електроенергії. Негативними факторами, які обмежували діяльність під час її відновлення також були логістичні обмеження для вивезення готової продукції та постачання сировини через блокування морських портів, через які йшла більшість експорту металопродукції;

Довідково. За даними Укрметалурпром у 2022р. виробництво сталі скоротилось на 70,7%, чавуну – на 69,8%, прокату – на 72%.

За даними Worldsteel у 2022р. Україна у світовому рейтингу виробників сталі посіла 24 місце серед 64 країн виробників порівняно з 14 місцем у 2021р..

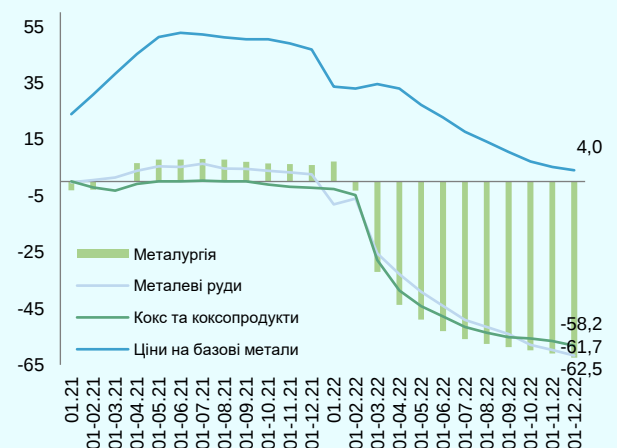
Світові ціни на базові метали у 2022р. зросли на 4% порівняно зі зростанням у 2021р. (п/п) на 46,8%.

Рис.2.4 Індекси промислової продукції за основними промисловими групами товарів, зміна, у % (п/п)

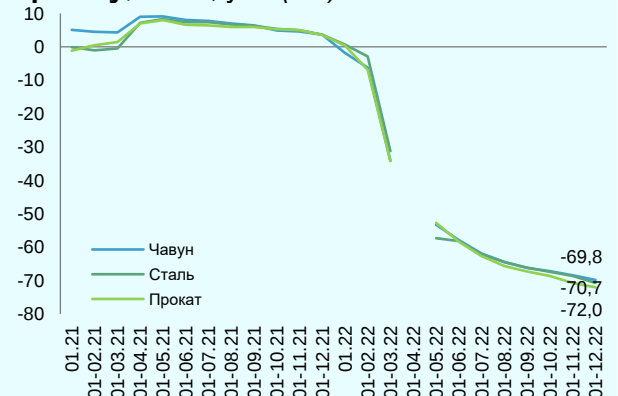
Джерело. Держстат

Рис.2.5 Середні світові ціни на базові метали (дані Світового банку) та металургійне виробництво, зміна, у % (п/п)

Джерело. Держстат, Світовий банк

Рис.2.6 Виробництво чавуну, сталі та прокату, зміна, у % (п/п)

Джерело. Укрметалурпром

добувна промисловість мала скорочення на 30,1% у 2022р. порівняно з «плюс» 1,4% у 2021р., найбільшою мірою, внаслідок скорочення видобування металевих руд - до повномасштабного вторгнення РФ 60% металевих руд експортувалося через морські порти, з початком бойових дій українські порти заблоковані і основним шляхом експорту став залізничний транспорт, що значно стримує можливості експорту. Руйнування енергетичної інфраструктури через ракетні обстріли спричиняло відключення від електропостачання гірничовидобувних підприємств, що унеможливило їх подальшу роботу;

Довідково. За даними Держстату добування металевих руд скоротилося на 61,7%, сирової нафти та природного газу - на 8,4% та вугілля - на 7,7%.

За даними Світового банку середні ціни на світових товарних ринках на залізну руду у 2022р. (п/п) зросли на 2,5%.

виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів продемонструвало скорочення на 22,1% у 2022р. порівняно з «мінус» 5,4% у 2021р., в першу чергу, внаслідок падіння виробництва олії (на 25,5% порівняно з 2021р., частка у структурі виробництва 25,9%) через зменшення врожаю соняшника на 35,7% та логістичних обмежень для експорту. Руйнування підприємств та тимчасова окупація територій, збільшення собівартості виробництва, відключення електроенергії, зменшення споживчого попиту були загальними факторами для виробників харчових продуктів, як і для решти ВЕД;

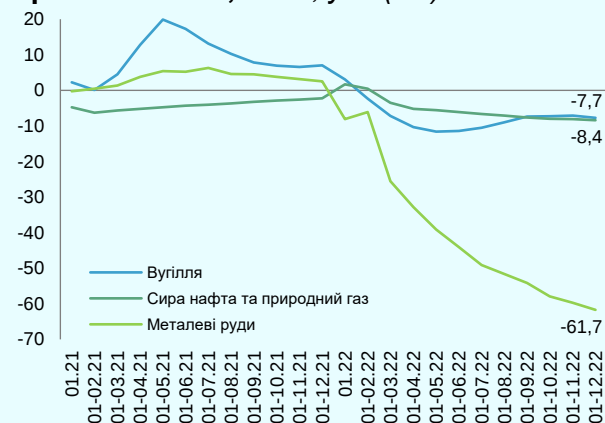
Довідково. За даними Держстату виробництво тютюнових виробів зменшилося на 57,7%, напоїв - на 25,2% та харчових продуктів - на 21,4%.

машинобудування скоротилось на 43,1% порівняно з «плюс» 8,5% у 2021р. В наслідок ракетних ударів руйнування зазнали більшість підприємств ОПК та інші підприємства на всій території України. Повністю втрачено Азовмаш у Маріуполі. Проте, в умовах релокації підприємств вдалося зберегти частину промислових потужностей («Енергетичні машини», «Турбоатом», «Електроважмаш») і вони частково продовжують працювати - восени сектор дещо наростив завантаженість потужностей. Основним негативним фактором залишається низька інвестиційна активність підприємств в економіці. Дещо негативний вплив нівелюється проведенням ремонтів та замовлень для ЗСУ, підприємств критичної інфраструктури;

Довідково. За даними Держстату у 2022р. (п/п) у розрізі підвидів машинобудування виробництво машин і устаткування скоротилося на 59,4%, виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції - на 40,3%, виробництво електричного устаткування - на 34,2% та виробництво автотранспортних засобів - на 27,3%.

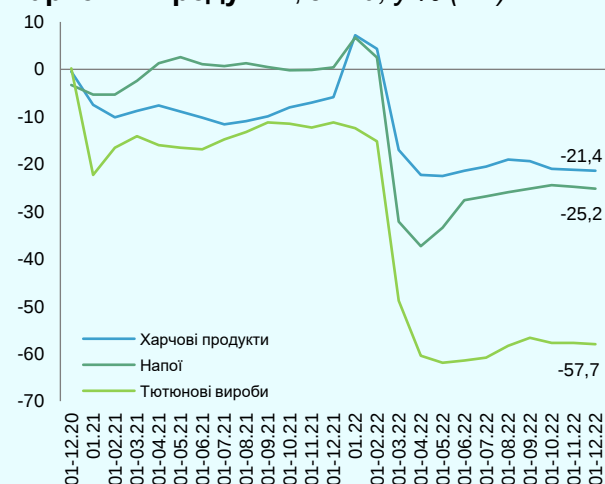
постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря скоротилось на 30,7% порівняно з «плюс» 0,8% у 2021р. Після початку російського

Рис.2.7 Основні підвиди добувної промисловості, зміна, у % (п/п)

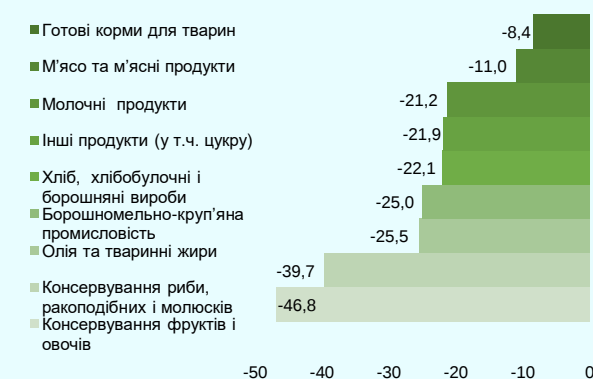
Джерело. Держстат

Рис.2.8 Основні підвиди виробництва харчових продуктів, зміна, у % (п/п)

Джерело. Держстат

Рис.2.9 Індекси основних підвидів виробництва харчових продуктів у 2021р., зміна, у % (п/п)

Джерело. Держстат

вторгнення в Україну у березні було захоплено найбільший в Європі ядерний об'єкт - Запорізьку АЕС (виробляла 25,6% електроенергії в Україні). У вересні ЗАЕС було повністю відключено від енергомережі. Починаючи з жовтня, внаслідок постійних масованих ракетних обстрілів енергосистеми, Україна втратила близько 50% загальної генерації, 90% вітрової генерації й до 40% сонячної. Енергосистема була не в змозі покрити споживання у повному обсязі через пошкодження та окупацію ворогом низки електростанцій, які виробляють електроенергію;

Довідково. За даними Міненерго у 2022р. споживання електроенергії (брутто) скоротилось на 30,5%. Значне скорочення споживання відбувалось також через втрату та зупинку роботи великої частини енергоємних виробництв (таких як металургія та хімічне виробництво).

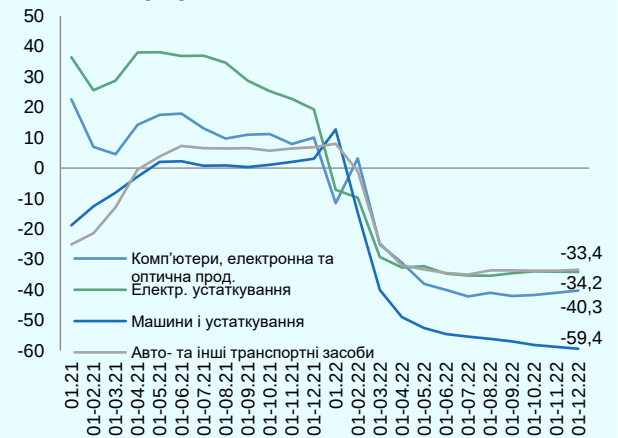
виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення зменшилось на 66,6% порівняно з «плюс» 5,4% у 2021р. внаслідок зупинки виробництва через пошкодження ворожими обстрілами основного підприємства - Кременчуцький НПЗ (єдиний діючий нафтопереробний завод); з травня розпочався процес консервації Авдіївського коксохімічного заводу через постійні ворожі обстріли;

хімічна та нафтохімічна промисловість скоротилась на 62% порівняно з «мінус» 0,1% у 2021р. внаслідок того, що більшість хімічних підприємств призупинили виробництво. Переважно це небезпечні виробництва в зоні активних бойових дій та на тимчасово окупованих територіях. Знищені від влучання ворожих ракет великі гуртові склади хімічних товарів, пошкоджена інфраструктура міст, де розташовані підприємства, пошкоджена або знищена транспортна інфраструктура самих підприємств, порушені логістичні ланцюги;

Довідково. За даними Союзу хіміків України значних руйнувань зазнали не менше 7 хімічних підприємств з категорії великих та середніх. Жоден завод не відновив роботу на 100%, повністю зупинили діяльність – 40-50%. Повністю втрачено виробника сірчаної кислоти у місті Рубіжне, зазнали значних пошкоджень ПрАТ "Сєвєродонецький Азот" та ПАТ "Суміхімпром". У секторі виробництва добрив використовувалось лише 25% виробничих потужностей;

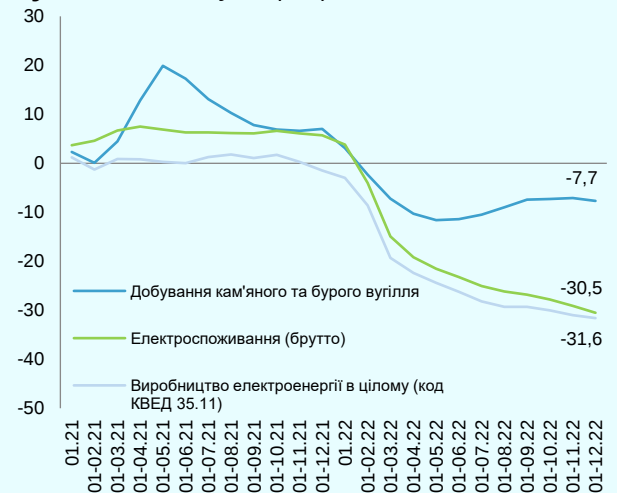
виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів зменшилось на 29,9% порівняно з «мінус» 2,6% у 2021р. внаслідок втрати складів з усією готовою продукцією, підвищенням собівартості, зниженням споживчого попиту та втрати значної кількості аптек на тимчасово окупованих територіях та у зонах активних бойових дій, руйнування ланцюжків постачання сировини, що позначилося на всій номенклатурі готових лікарських засобів. Однак, багато виробників адаптувалися до воєнних умов і продовжують працювати.

Рис.2.10 Основні підвиди машинобудування, зміна, у % (п/п)

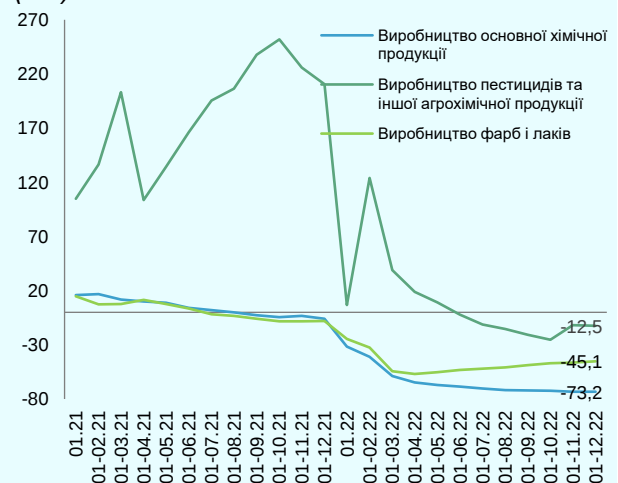
Джерело. Держстат

Рис.2.11 Виробництво/споживання електроенергії, добування кам'яного вугілля, зміна, у % (п/п)

Джерело. Держстат, Міненерго

Рис.2.12 Основні підвиди хімічної та нафтохімічної промисловості, зміна, у % (п/п)

Джерело. Держстат

3. СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

ГОЛОВНЕ

2022р. став складним випробуванням і для аграрного сектору, коли крім кліматичних перешкод додалися воєнні виклики. Прихід загарбників на українську землю болісно вдарив по с/г виробництву. Це призвело до значних матеріальних та фінансових збитків, порушень логістики, втрат врожаю та поголів'я тварин.

Повномасштабне вторгнення РФ напередодні весняної посівної кампанії, враховуючи небезпеку та невизначеність, поставило на паузу підживлення озимини, проведення посіву ярих культур. Крім того, через тимчасову окупацію, мінне забруднення та потребу в рекультивації земель, пошкоджених снарядами, окопами та рухом військової техніки було втрачено частину посівних площ. Зумисне знищення та організоване розграбування палива, мінеральних добрив, засобів захисту рослин, посадкового матеріалу та с/г техніки призвело до втрати матеріальних ресурсів с/г виробників. Крім того, вимушена міграція населення з с/г районів проведення бойових дій вплинуло на брак робочої сили.

Довідково. За даними KSE станом на лютий 2023р. загальна оцінка втрат активів с/г сектору та земельних ресурсів становить 8,7 млрд. дол. США.

Як результат, за даними Мінагрополітики у 2022р. врожай зернових та зернобобових культур склав 54,5 млн. т, що на 36,7% менше порівняно з рекордним 2021р., соняшнику – 10,5 млн. т, менше на 35,7% відповідно, цукрового буряка – 9,1 млн. т., менше на 16,1% відповідно. Виключенням стали соя та ріпак, через більшу порівняно з 2021р. площу збору вдалося отримати більший врожай: ріпак – 3,2 млн. т, що більше на 10,4% врожаю 2021р. та соя – 3,7 млн. т, більше на 7,1% відповідно.

Значної шкоди також зазнало тваринництво, виробничий процес якого неможливо тимчасово зупинити через активні військові дії, що і змусило функціонувати ферми у небезпечних умовах як для працівників, так і тварин. Постійні обстріли призвели до руйнування ферм, через логістичні проблеми виникли складнощі з кормами та збутом готової продукції. Додатковим викликом у кінці року стало відключення електроенергії через терористичні атаки на вітчизняну енергосистему з боку РФ, що призвело до переривання виробничих процесів (відкладання доїння та годівлі, зупинка вентиляції, обігріву та освітлення, тощо) і змушувало виробників, з метою забезпечення обслуговування за рахунок інших джерел енергії, скорочувати поголів'я тварин. Як наслідок, значне падіння спостерігалось у виробництві всіх видів тваринницької продукції.

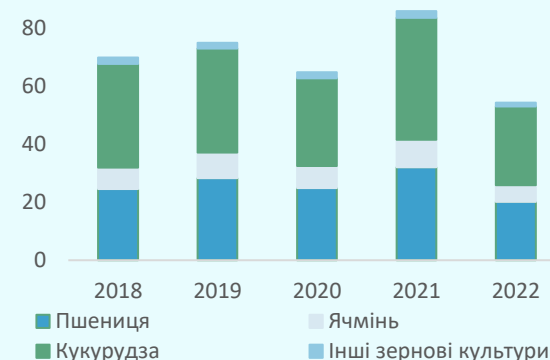
Проте, незважаючи на виклики, аграрії у 2022р. змогли вистояти і забезпечити продовольством не лише себе, а й залишитись надійним партнером на світовому ринку.

Рис.3.1 Виробництво, зібрана площа та урожайність с/г культур у 2022р., зміна, у % до попередньої дати

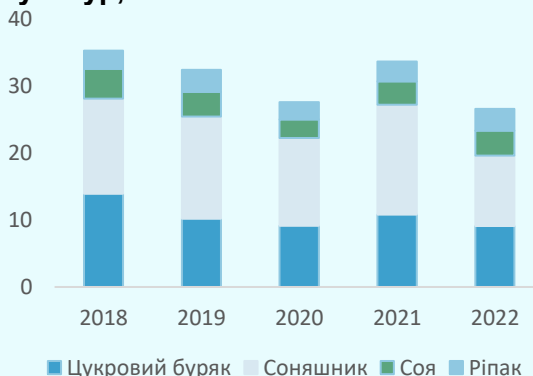
Джерело. Держстат, Мінагрополітики

Рис.3.2 Виробництво зернових культур, млн т

Джерело. Держстат, Мінагрополітики

Рис.3.3 Виробництво технічних культур, млн т

Джерело. Держстат, Мінагрополітики

4. БУДІВНИЦТВО

ГОЛОВНЕ

У 2022р. у будівництві очікувалися значні обсяги виконаних будівельних робіт за рахунок продовження розпочатої у 2020р. урядової програми «Велике будівництво», але повномасштабне вторгнення рф внесло свої корективи, що зробило проведення будівельної діяльності в окремих регіонах неможливим. Обмеженість фінансових ресурсів через війну відчули як державний, так і корпоративний сектор, що змусило будівельників сповільнити свою діяльність на поточних проєктах та обмежити запуск нових. Чинниками скорочення обсягів будівництва також є брак кваліфікованих спеціалістів через вимушену міграцію населення.

Скорочення фінансування будівельних робіт з державного бюджету відобразилося на падінні обсягів будівництва інженерних споруд на 67,1% («плюс» 4,6% у 2021р.).

Довідково. У 2022р. порівняно з 2021р. капітальні видатки зведеного бюджету скоротилися на 37,1%.

Високі військові ризики, припинення діяльності виробничих підприємств через перебої та обмеження в роботі електромереж, суттєві пошкодження виробничих потужностей під час ракетних обстрілів та збільшення собівартості продукції вплинуло на скорочення попиту на послуги будівельної галузі з боку корпоративного сектору, що позначилося на падінні обсягів будівництва нежитлових будівель на 63,6% («плюс» 5,1% у 2021р.).

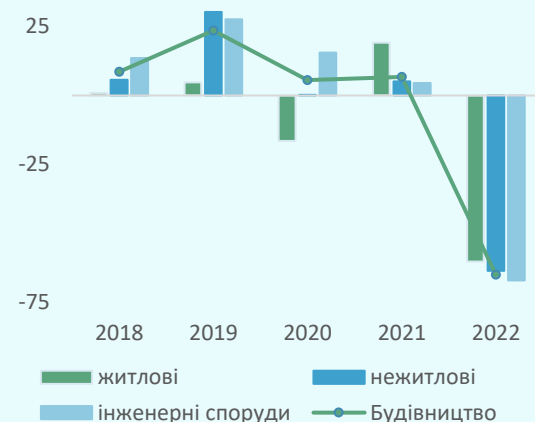
Довідково. За даними Держстату у 2022р. порівняно з 2021р. площа нежитлових будівель скоротилася на 49,6%. Найбільше скорочення – у введенні в експлуатацію будівель торговельних (на 71,3%) та будівель нежитлових інших (на 57,7%).

В умовах невизначеності ситуації забудовники вимушені були призупинити житлове будівництво, яке почало поступово відновлюватися лише через декілька місяців після початку повномасштабного вторгнення рф з урахуванням географічного розміщення об'єктів. Додатковими стримуючими чинниками став брак робочої сили, порушення ланцюгів доставки та дефіцит матеріалів. В результаті обсяги будівництва житлових будівель скоротилися на 60,3% («плюс» 19,2% у 2021р.).

Довідково. За даними Держстату у 2022р. порівняно з 2021р. площа житлових будівель прийнятих в експлуатацію скоротилася на 37,8%. Найбільше скорочення спостерігалось у введенні в експлуатацію гуртожитків (на 79,6%) та багатоквартирних будинків (на 38,7%)

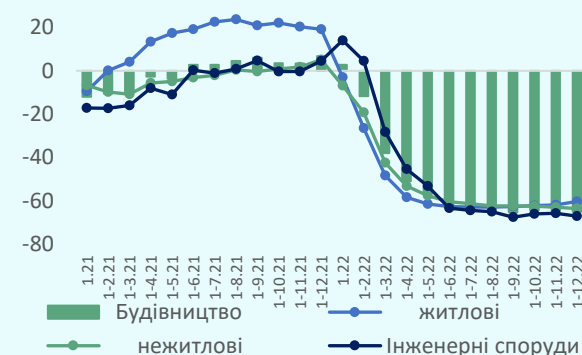
Як наслідок, за підсумком 2022р., індекс будівельної продукції скоротився на 65,1% («плюс» 6,8% у 2021р.)

Рис.4.1 Індекс будівельної продукції за видами, зміна, % до попереднього року

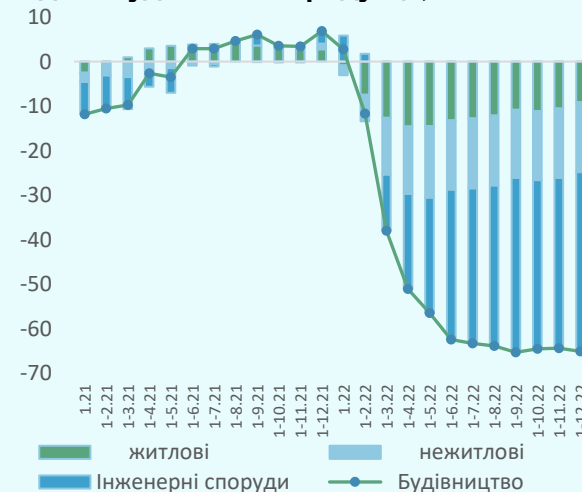
Джерело. Держстат

Рис.4.2 Індекс будівельної продукції за видами, зміна, у % (п/п)

Джерело. Держстат

Рис.4.3 Внески підвидів будівництва в індекс будівельної продукції, в.п

Джерело. Держстат, розрахунок Мінекономіки

5. ВНУТРІШНЯ ТОРГІВЛЯ

ГОЛОВНЕ

Спочатку 2022 року внутрішня торгівля, пристосувавшись до роботи в умовах перманентних карантинних обмежень пов'язаних з протидією пандемії COVID-19, демонструвала збільшення обсягів випуску. Втім, з початком повномасштабного вторгнення РФ на територію України ритейлери задля безперебійного забезпечення населення найнеобхіднішими товарами першої необхідності змушені були в ручному режимі змінювати логістику постачання товарів, вирішувати питання з браком палива, пошуком нових постачальників товарів, налагоджувати роботу під час повітряних тривог, тощо. З жовтня новим викликом став дефіцит електроенергії через терористичні ракетні атаки з боку РФ на енергосистему країни. В цілому за підсумком 2022р. внутрішня торгівля також суттєво постраждала від повномасштабного вторгнення РФ на територію України, зруйновано/окуповано/розграбовано торгові та складські приміщення.

Довідково. За оцінками KSE станом на лютий 2023р. з початку війни загальна сума збитків оцінюється в обсязі 2,6 млрд дол. США).

Так, за оцінкою Мінекономіки, скорочення обсягів випуску внутрішньої торгівлі становило 30,7% (скорочення на 0,1% у 2021р.).

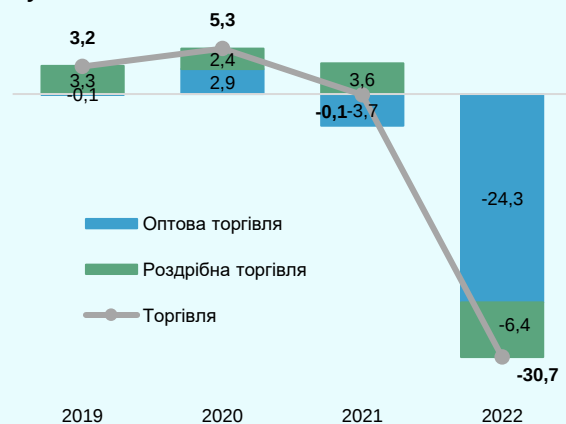
Враховуючи, що у структурі торгівлі лівова частка належить оптовій торгівлі (70,1% у 2021р.), суттєве падіння її обсягів – на рівні 34,7% за оцінками Мінекономіки проти скорочення на 5,6% у 2021р. (негативний внесок до загального обсягу на рівні 24,3 в.п.) – визначало, в основному, загальну динаміку у сфері торгівлі.

Оборот роздрібною торгівлі також скоротився за даними Держстату на 21,4% (зростання на 10,7% у 2021р.) з негативним внеском у динаміку внутрішньої торгівлі на рівні 6,4 в.п. через зниження попиту з боку населення, урахування зменшення доходів (більш прагматичне відношення до шопінгу та мінімізація спонтанних покупок, пріоритетність у виборі предметів першої необхідності, тощо), та вимушену міграцію за кордон мільйонів українців.

Ключові фактори, що формували динаміку внутрішньої торгівлі протягом 2022 р.: негативні:

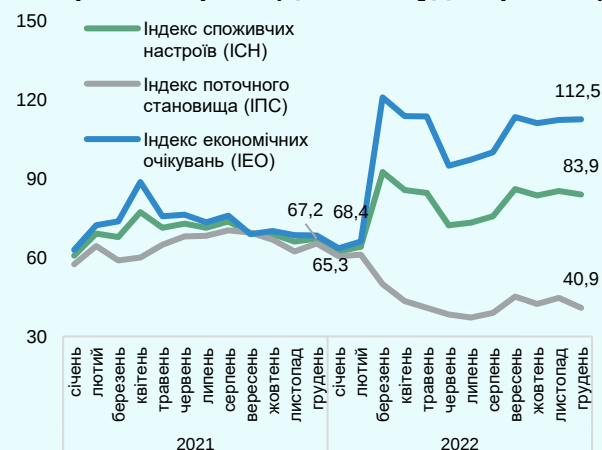
пригнічена загальноекономічна активність на тлі триваючих воєнних дій на території України, перманентних ракетних обстрілів та невизначеності у термінах та результатах закінчення війни;

Рис.5.1 Випуск ВЕД «Торгівля», зміна, у % (п/п) та внесок оптової та роздрібною торгівлі у її загальний обсяг, відсоткових пунктів

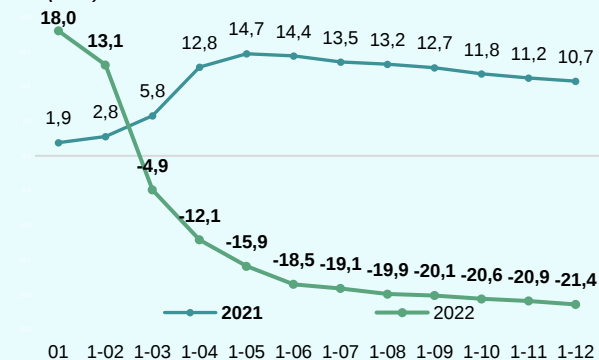
Джерело. Розрахунки Мінекономіки на базі даних Держстату

Рис. 5.2. Динаміка індексу споживчих настроїв в Україні (цільова аудиторія 16+)

Джерело. Info Sapiens

Рис.5.3 Оборот роздрібною торгівлі, зміна, у % (п/п)

Джерело. Держстат

активні міграційні процеси (за даними Агентства ООН у справах біженців станом на 27.12.2022 у країнах Європи було зафіксовано 7,897 млн. біженців з України);

песимістичні настрої бізнесу у сфері торгівлі (за даними Національного банку індекс очікувань ділової активності сфери торгівлі у грудні 2022р. становив 42,1 п., що нижче показника грудня 2021р., коли діяли карантинні обмеження пов'язані з протидією пандемії COVID-19 (48,6 п.));

суттєве звуження фінансових можливостей підприємств внутрішньої торгівлі (за 9 міс. 2022р. (п/п) прибуток до оподаткування підприємств ВЕД “Оптова та роздрібна торгівля” скоротився на 36,9% (збільшення у 1,9р. за 9 міс. 2021р.)) та збільшення частки збиткових підприємств (з 14,7% за 9 міс. 2021р. (п/п) до 31,8% за 9 міс. 2022р. до загальної кількості підприємств галузі);

зменшення обсягів отриманих переказів в іноземній валюті із-за меж України (за даними Національного банку (методологія платіжного балансу) за підсумком 2022р. скорочення становило 7,5% проти зростання 17% у 2021р.);

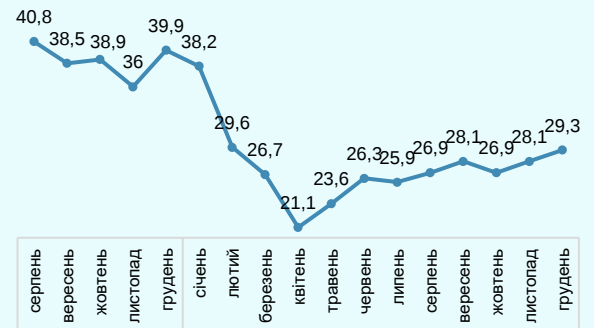
скорочення споживчого кредитування (станом на кінець грудня 2022р. порівняно з аналогічною датою 2021р. обсяг споживчих кредитів скоротився на 11,9%, на кінець грудня 2021р. зростання на 25,4%);

позитивні:

стимулюючі споживчий попит ініціативи з боку держави (у т. ч. матеріальна підтримка бізнесу та населення, (зокрема, виплати ВПО – 52,8 млрд грн за 2022 рік); збільшення соціальних стандартів попри воєнний стан (з 01.12.2021 підвищено прожитковий мінімум до 2589 грн (липень-листопад 2022р. – 2508 грн) та відповідно здійснено перерахунки залежних від цього виплат), тощо).

Довідково. За даними Держстату у 2022р. номінальна середньомісячна заробітна плата зросла на 5,9% до 14847 грн (у 2021р. – на 20,9% до 14014 грн відповідно).

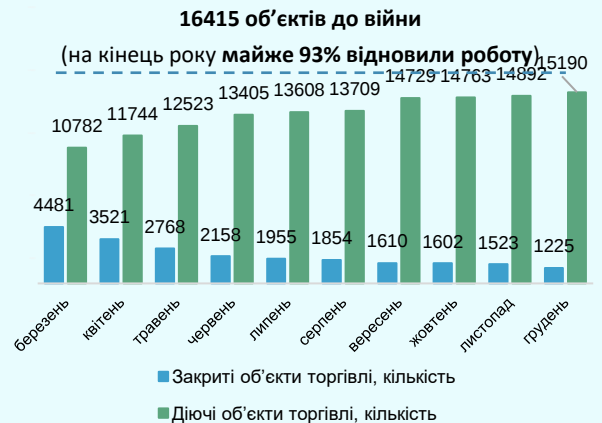
Рис. 5.4 Індекс самопочуття ритейлу (RWBI) в Україні, пунктів

Довідка. Індекс самопочуття ритейлу (Retail Well-Being Index (RWBI)) розроблено в 2020р. УРТЦ, який дозволяє в динаміці відстежувати рівень самопочуття ритейлу, враховуючи такі показники, як відвідуваність ТЦ, вакантність площ в ТЦ та рівень ставок оренди. В пілотному режимі RWBI відстежується з серпня 2021р.

Джерело: Українська Рада Торгових Центрів (УРТЦ), <https://bit.ly/3Kgp5Eh>

Рис. 5.5 Моніторинг відновлення роботи Українського ритейлу протягом 2022 року

Джерело: Українська Рада Торгових Центрів (УРТЦ), <https://bit.ly/3TRVBje>

6. ТРАНСПОРТ, СКЛАДСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО, ПОШТОВА ТА КУР'ЄРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

ГОЛОВНЕ

Зруйновані/пошкоджені логістичні маршрути, їх звуження через блокаду/ окупацію морських портів, викрадення/знищення автопарків на захоплених територіях, повне припинення пасажирських авіап перевезень, проблеми з паливом та електроенергією, а також суттєве скорочення попиту на послуги галузі з боку економічних агентів – далеко не весь перелік проблем 2022р., що чинили суттєвий негативний тиск на транспорт.

Довідково. За оцінками KSE станом на лютий 2023р. з початку бойових дій в Україні були пошкоджені 19 аеропортів і цивільних аеродромів; щонайменше 126 залізничних вокзалів і станцій, зруйновано або пошкоджено майно в щонайменше чотирьох портах (зокрема, було зруйновано зерновий термінал в Миколаївському порту "Ніка-Тера"). Загальна сума збитків лише транспортних засобів оцінюється в обсязі 3,1 млрд дол. США, поштових операторів – у 0,013 млрд. дол США, втрати телеком-операторів оцінюються у 0,57 млрд. дол США.

Так, за підсумком 2022р. за оцінками Мінекономіки падіння обсягів випуску транспорту становило 44,6% (падіння на 17,3% у 2020р.).

У 2022р. динаміка транспорту визначалася:

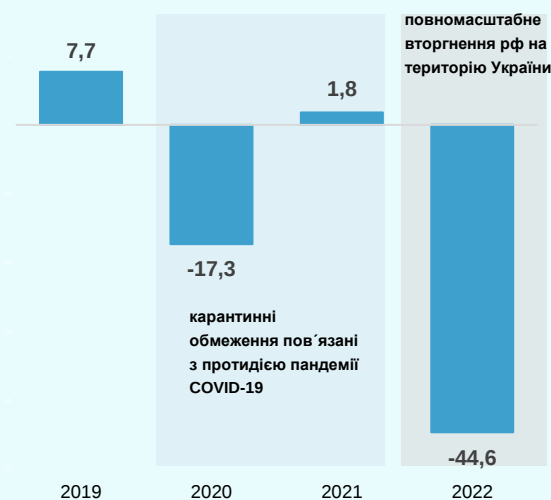
падінням обсягів пасажирообігу на 50,4% (р/р) (зростання на 27,9% у 2021 році), обумовленим припиненням пасажирських авіап перевезень через воєнні дії на території України, перебої у роботі громадського наземного транспорту та метрополітену через повітряні тривоги та дефіцит електроенергії з жовтня, скорочення/звуження маршрутів перевезень автомобільним транспортом, урахування суттєві руйнування транспортної інфраструктури, тимчасову окупацію окремих територій та відсутність «сезону відпусток». У свою чергу потребу у перевезенні пасажирів частково закривав залізничний транспорт, зокрема розроблено нові/додаткові маршрути/потяги до країн ЄС.

Довідково. У 2022р. АТ «Укрзалізниця» перевезла рекордну кількість пасажирів у сполученні з ЄС – близько 1,4 млн громадян. Це рекордний показник за останні 10р. Окрім цього, 600 тис громадян були евакуйовані до ЄС евакуаційними рейсами. <https://bit.ly/3KeQxll>

скороченням обсягів вантажообігу на 42,7% (р/р) (скорочення на 0,2% у 2021р.) через ряд обмежуючих діяльність галузі факторів, таких як:

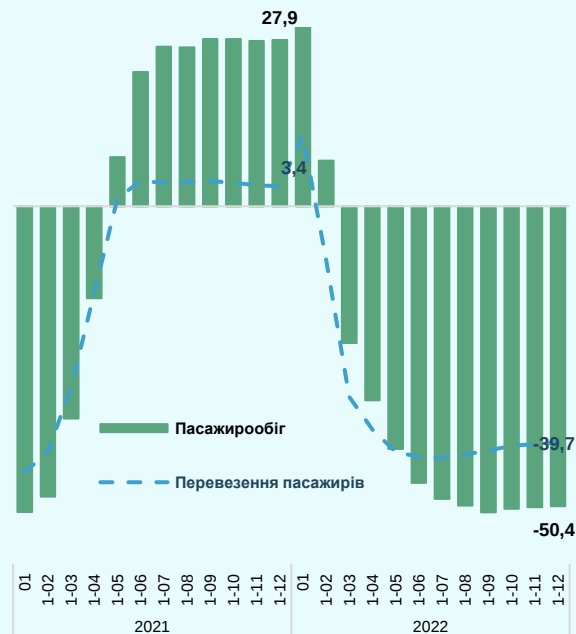
блокада всіх морських портів – починаючи з березня по липень – з відновленням роботи трьох портів «Великої Одеси» з серпня 2022р. за звуженою номенклатурою товарів (виключно зернові вантажі) в рамках зернової угоди, темп роботи якої теж штучно стримувався через

Рис.6.1 Випуск ВЕД «Транспорт», зміна, у % (п/п)

Джерело. Розрахунки Мінекономіки на базі даних Держстату

Рис. 6.2 Пасажирообіг/ перевезення пасажирів, зміна, кумулятивно, зміна, у % (п/п)

Джерело. Держстат

необґрунтоване затягування інспекцій російською стороною суден в Босфорі;

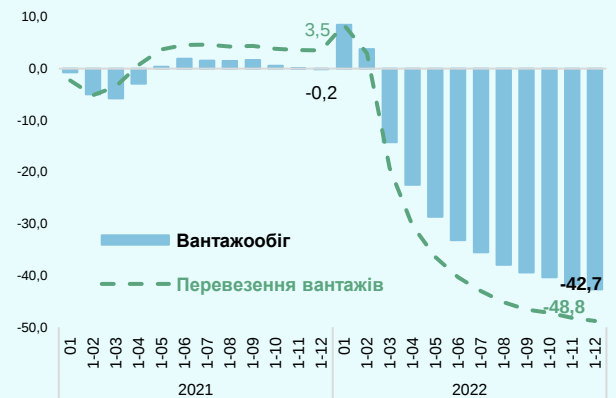
Довідково. За інформацією Адміністрації морських портів України через порти Великої Одеси з серпня по грудень 614 суднами вдалося експортувати понад 16 млн т агропродукції до 40 країн світу. Обсяг перевалки експортних вантажів по всіх портах скоротився порівняно з 2021р. більш ніж на 58%.

суттєве скорочення обсягів транзиту природного газу через газотранспортну систему України до 20,35 млрд м³ з 41,6 млрд м³ у 2021р., що є найнижчим значенням за часи незалежності України та в повній мірі є геополітичним шантажем з боку рф країн ЄС;

сповільнення обсягів автомобільних вантажних перевезень через значні руйнування транспортної інфраструктури, пошкодження/знищення/ викрадення вантажного транспорту, а також зниження попиту з боку промислових підприємств, агросектору, будівельної сфери та роздрібного сегменту внутрішнього ринку;
скорочення вантажних перевезень залізницею за всіма видами вантажів обумовленого зниженням попиту з боку основних користувачів послугами галузі (промислові виробники та аграрії) через воєнні дії на території України, руйнуванням/пошкодженням залізничної інфраструктури, збоями у графіках у періоди блекаутів, технічними затримками на прикордонних пунктах з ЄС через різну колійність та недостатню пропускну спроможність європейських залізничних вузлів, тощо.

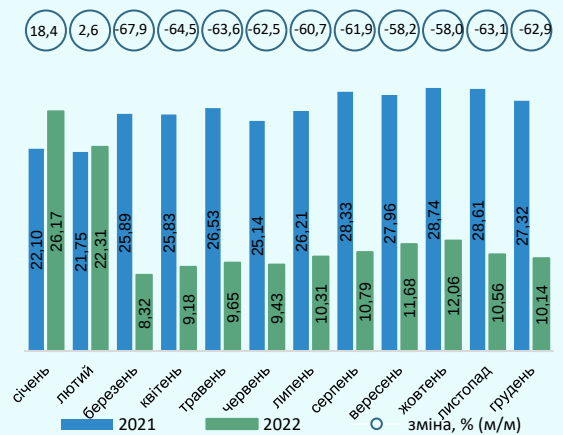
Довідково. За інформацією АТ «Укрзалізниця» у 2022р. залізницею перевезено 150,6 млн т вантажів, що на 52,1% менше обсягів перевезених 2021р. (порівняно з 2021р. руди залізної та марганцевої. перевезено на 59,2%, мінбудматеріалів - на 65,2%, кам'яного вугілля - на 42,2%, чорних металів – на 57,8%, зерна і продуктів перемолю – на 14,2%. <https://bit.ly/3JRsFDr>.

Рис. 6.3 Вантажообіг/ перевезення вантажів, зміна, у % (п/п)

Джерело. Держстат

Рис. 6.4 Перевезення вантажів залізницею у 2021-2022 роках, обсяги, млн т та зміна, % до відповідного місяця попереднього року

Джерело: <https://bit.ly/3VVBkZK>, <https://bit.ly/3GSvLqo>

ДОДАТКИ

Показники розвитку окремих секторів економіки

Показники	Період	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Промисловість		1,1	3,0	-0,5	-4,5	1,9	-36,9
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів		-3,5	3,4	-1,6	-3,0	1,4	-30,1
Переробна промисловість		5,2	2,9	0,9	-5,9	2,4	-41,2
В-во харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів		6,3	-1,3	3,3	-0,8	-5,4	-22,1
Текстильне в-во, в-во одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів		9,7	-3,4	-7,5	-6,1	2,3	-26,6
Виготовлення виробів з деревини, в-во паперу та поліграфічна діяльність		8,8	2,2	-5,2	-2,9	5,6	-35,7
В-во коксу та продуктів нафтоперероблення		-6,6	6,8	3,1	-2,0	5,4	-66,6
В-во хімічних речовин і хімічної продукції		2,3	15,3	12,9	5,1	-0,1	-62,0
В-во основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів		3,6	-5,0	3,7	3,0	-2,6	-29,9
В-во гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції		5,3	0,8	6,7	0,1	9,8	-56,7
Металургійне в-во, в-во готових металевих виробів, крім машин і устаткування		-2,6	0,8	-1,4	-8,7	5,8	-62,5
Машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування		11,7	12,4	-2,2	-17,6	8,5	-43,1
В-во меблів, ін продукції; ремонт і монтаж машин і устаткування		11,9	10,4	3,0	-10,4	9,9	-42,0
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря		-6,0	3,0	-4,4	-0,9	0,8	-30,7
<i>Товари проміжного споживання</i>		<i>-1,7</i>	<i>2,1</i>	<i>-0,9</i>	<i>-3,4</i>	<i>6,1</i>	<i>-56,7</i>
<i>Інвестиційні товари</i>		<i>12,0</i>	<i>14,5</i>	<i>-1,0</i>	<i>-20,5</i>	<i>5,6</i>	<i>-45,5</i>
<i>Споживчі товари короткострокового використання</i>		<i>7,1</i>	<i>-1,1</i>	<i>1,9</i>	<i>-1,0</i>	<i>-4,6</i>	<i>-24,1</i>
<i>Споживчі товари тривалого використання</i>		<i>17,6</i>	<i>2,3</i>	<i>6,0</i>	<i>-1,9</i>	<i>17,0</i>	<i>-39,0</i>
<i>Енергія</i>		<i>-3,9</i>	<i>3,2</i>	<i>-2,0</i>	<i>-2,4</i>	<i>0,2</i>	<i>-21,7</i>
Індекс сільськогосподарської продукції		-2,2	8,2	1,4	-10,1	16,4	-
Рослинництво		-2,9	10,2	1,8	-12,1	22,6	-
Тваринництво		0,2	1,2	0,2	-2,5	-4,6	-
Індекс будівельної продукції		26,3	8,5	23,6	5,6	6,8	-65,1
житлові будівлі		16,3	0,9	3,0	-16,5	19,2	-60,3
нежитлові будівлі		26,1	5,7	27,4	0,3	5,1	-63,6
інженерні споруди		31,7	13,6	23,3	15,6	4,6	-67,1
Оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів		3,9	4,6	3,2	5,3	-0,1	-30,7*
оптова торгівля		2,8	3,6	-0,5	4,2	-5,6	-34,7*
роздрібна торгівля		6,5	6,2	10,3	7,6	10,7	-21,4
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність		3,6	1,5	7,7	-17,3	1,8	-44,6*
Вантажообіг		5,9	-3,3	2,1	-14,4	-0,2	-42,7
Пасажиरोобіг		-2,7	5,1	2,6	-54,2	27,9	-50,4

Джерело. Держстат, (*) розрахунки Мінекономіки